

VANN for 40 år siden

Det går i vasken med forurensningene

Av John Mikal Raaheim

John Mikal Raaheim er spesialrådgiver i Tekna og redaktør for VANN.

Krydder

Som medlem av Vannforeningen kan du søke etter og skrive ut artikler fra tidligere årganger av VANN helt tilbake til de første utgivelsene i 1966. Her kan du finne krydder både til faglige foredrag, innlegg og kanskje også til taler, om du av og til må holde slike for spesielt interesserte. Les for eksempel Kari Ormerods artikkel fra nr 2 i 1970 om ”Problemer med slam i drikkevannet”, særlig de tre til fire første sidene. Tilbudet er tilgjengelig via foreningens nettside www.vannforeningen.no.

Normalvær og jubel i Drammen

Høsten 1970 hadde vi normaltemperaturer over hele landet, men i november skapte allikevel nedbør og ”tøvær” store problemer på Sør- og Østlandet.

Strømsgodset vant fotballens første divisjon denne høsten med 25 poeng foran Rosenborg med 24 poeng. Den gang var det bare ti lag i ”eliteserien” og bare 36 poeng totalt å spille om. Strømsgodset vant også Cupmesterskapet ved å

slå Lyn 4-2 den 25. oktober. En stor høst i Drammen må vi kunne anta.

Stortingsmelding om Norsk Veiplan ble lagt frem i oktober. Dette var forløperen til den Nasjonale Transportplanen som vi kjenner i dag. Aulie-utvalget avga i november sin innstilling om omorganisering av norsk politi. Her ble det blant annet foreslått å etablere et politidirektorat med en rikspolisjef. Politidirektorat fikk vi først i 2001 og lederen ble politidirektør. Vestfos Cellulosefabrik i Øvre Eiker i Buskerud gikk konkurs i desember som et forvarsel om en ny tid både for det lille tettstedet Vestfossen og for denne delen av industrien.

Det går i vasken med forurensningene

VANN nr 3 høsten 1970 presenterte vassdragene i Rogaland og kloakkeringsproblemene på Jæren. Man var også opptatt av vassforurensninger fra husdyrbruket. VANN inneholdt også en artikkel om bruk av membranfiltrering som metode for å avdekke koliforme

bakterier i drikkevann. Rapporten om "Oslofjorden og dens forurensingsproblemer" ble anmeldt. Under "Meddelelser" kunne man lese at "Det går i vasken med forurensningene". Her var det formann Lyder E. Soltvedt i Norske Rørleggerbedrifters Landsforening (NRL) som kom med et hjertesukk: "Det er et ugenndrivelig faktum at det gjennom våre installasjoner daglig passerer enorme verdier som – i stedet for å forurense – burde kunne gjenvinnes og bli til gagn. Men hvordan?" Lederen i nr 3 av VANN følger opp under tittelen "Kjemisk avfall".

Snikurbanisering i Rogaland

Konflikten mellom jordverninteresser og Stavanger bys behov for nye arealer til næringsaktiviteter, boliger og veger var en hovedutfordring for planleggerne på Jæren i 1970. Mangelen på tomter, høye tomtepriser, refusjonskrav og korte geografiske avstander, gjorde at landkommunene Sola og Randaberg ble utsatt for sterkt urbaniseringspress fra byen. Bønder på små bruk ville gjerne gi sine barn tomter på gården. Kort veg til sjøen gjorde at regionplansjef Unnleiv Bergsgard måtte konkludere med at "en i stor utstrekning ikke har det våpen som består i å nekte slik bebyggelse under henvisning til utilfredsstillende kloakkforhold".

"Det finnes i dag knapt en bekk eller et vassdrag på Jæren som en kan drikke av. Men det er vel grunn til å tro at det vil være praktisk/økonomisk umulig å løse dette problem ved kloakkering til sjøen. Problemet må i stor utstrekning løses ved kilden, ved å iverksette tiltak på

gårdsbrukene". Slik avsluttet Bergsgard sin artikkel i VANN nr 3 i 1970.

Oslofjorden – I mål i 1995

Rapporten om "Utredning av tekniske løsninger" for å løse Oslofjordens forurensningsproblemer pekte på tre mulige alternativer for utslipp av avløpsvann fra Oslo og nabokommunene: Utslipp til indre fjord, utslipp til indre og ytre fjord og utslipp til ytre fjord. NIVA, som sto bak rapporten, pekte imidlertid på at ytre fjord kunne være en dårligere resipient enn indre fjord og at dette uansett måtte undersøkes bedre.

Alternativ 1.4B i rapporten ble ansett som det gunstigste med et felles renseanlegg på vestsiden av Oslofjorden ved grensen mellom Asker og Røyken. Fremdriftsplanen var klar. Innen 1975 skulle renseanlegget stå klart med tilførselsledninger bl.a. slik at Skarpsno renseanlegg kunne nedlegges. Videre utbygging skulle gjøre det mulig å kople fra Festningen renseanlegg innen 1985 og før 1995 skulle på samme måte både Bekkelaget renseanlegg og Nordre Follos kloakkverk kunne legges ned. De to siste renseanleggene er bygget om og er fortsatt i drift.

Hva ellers ...

Den 13. november skyller en flodbølge inn over øyene i Bengalbukta i Pakistan. Over 300.000 mennesker omkommer og millioner blir hjemløse. Flodbølgen var skapt av en syklon som allerede hadde gjort store skader i området.

Noen dager etter lander det sovjet-russiske månefartøyet Luna 17 på månen og landsetter månebilan Lunokhod 1.

Måne bilen ”så” ved hjelp av et fjernsynskamera og kunne fjernstyres fra jorden.

I 1970 mente halvparten av alle nordmenn at biltyver burde få sitt navn i avisen. Femtifire prosent av foreldre over 25 år hadde gitt barna ris og 71 % av alle nordmenn trodde på et liv etter døden.

Kilder

Bergsgard, Unnleiv. ”Regionplan- og kloakkeringsproblemer på Jæren”. *VANN nr 3 1970*.

Bjørnsen, Bjørn. *Norge etter 1945*. J.W. Cappelen Forlag 1975.

Bjørnbek, Gustav. *Norsk vær i 100 år*. Teknologisk Forlag 1994.

Hjulstad, Olav. ”Vassforurensninger fra husdyrbruket”. *VANN nr 3 1970*.

Kjos-Hanssen, Bjørn. ”Presentasjon av vassdragene i Rogaland”. *VANN nr 3 1970*.

Medbø, Finn. ”Anmeldelse av rapporten: Oslofjorden og dens forurensningsproblemer”. *VANN nr 3 1970*.

Omland, Tor og Lindvåg Oskar. ”The membrane filtration method for the examination of colifor organisms in drinking water. A comparison with the tube dilution method”. *VANN nr 3 1970*.

Soltvedt, Lyder E. ”Det går i vasken med forurensningene”. *VANN nr 3 1970*.

Hvem Hva Hvor 1972. Chr. Schibsteds Forlag, Oslo 1971